

четком различении себя среди других, что предполагает противопоставление себя этим другим. Доказано, что зрелость нации и ее способность выступать непосредственным субъектом исторического развития возможна только при полной социальной структуре, важнейшим элементом которой является элита, способная экзистенциальные национальные чувства обобщить и довести их до национальной идеи. Целостность украинской нации и ее успешность возможны только при условии наличия образованной и высокоморальной политической элиты.

Ключевые слова: нация, целостность, элита, структура, национальная идея.

Zagriichuk I. D., Dr. phil., docent, professor at the philosophy and sociology chair, Ukrainian state academy of railway transport (Ukraine, Kharkiv), zagrij@yahoo.com

Ukrainian elite as a crucial constituent of the social-cultural integrity of the nation

The article analyses the essence of the nation, its difference from ethnos and its difficult historical way of formation and development. It is proved that one of the most important national traits is its integrity which becomes apparent by integration of all other constituents of the national organism. This is the difference between the nation and the ethnos whose representatives are not aware of their unique identity as certain integrity. The maturity of the nation shows in the precise differentiation between oneself and others which presupposes the contrasting of oneself and the others. It is argued that the maturity of the nation and its ability to act as a direct subject of historical development is possible only under the condition that there exists a full social structure the most important element of which is the elite. This elite is able to generalize existential national feelings and convert them into the national idea. The integrity of the Ukrainian nation and its success is possible only under the condition that there exists a well-educated and highly moral political elite.

Keywords: nation, integrity, elite, structure, national idea.

* * *

УДК 323.2

Ищенко І. В.

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри політології, Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара (Україна, Дніпропетровськ), iv.ishchenko@gmail.com

ПРАКСЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ НЕСТАБІЛЬНІСТЮ СОЦІАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ДЕМОКРАТІЇ

Метою роботи є дослідження основних засад ефективного управління нестабільним соціальним середовищем в умовах демократії. Процес наукового пізнання праксеологічних засад управління нестабільністю має чітко виражений міждисциплінарний характер. Дослідження проводилося на принципах наукової об'єктивності та комплексності дослідження предмета, а також на основі тісного поєднання теорії та практики. Саме це зумовило вибір загальних та спеціальних методів, до яких належать абстрактно-логічні методи пізнання (аналіз, синтез, дедукція, індукція), аналітичний, компаративістський, синергетичний і системний методи. Засади управління нестабільністю в умовах демократії повинні ґрунтуватися на максимальній відкритості владних інститутів і суспільства та їх чутливості до змін соціального середовища. Якщо ж флуктуація соціуму набуває загрозливих масштабів, ефективним методом зниження конфліктності суспільства є його переорієнтація на інші символи.

Ключові слова: нестабільність соціального середовища, потенціал владних ресурсів, ентропія соціуму, синергетика, екстремізм, символи, методи управління.

Актуальність теми дослідження пояснюється перспективами розбудови демократії в Україні. Як відомо, трансформація нашого соціуму супроводжується багатьма викликами і нестабільністю. Разом з тим, успішність гармонізації суспільних відносин залежить, в тому числі, від уміння діючих інститутів влади користуватись теоретичними і практичними рекомендаціями науковців у цій галузі знань.

Мета роботи – дослідження основних засад ефективного управління нестабільним соціальним середовищем в умовах демократії. Причому, нас більшою мірою цікавлять саме ті нестабільні умови соціуму, які ще не дійшли до кризи. Проте, за цих обставин ентропія в суспільстві зростає і якщо не докласти відповідних зусиль, то криза неминуча.

Дослідження Сапа Н. В. охоплює наукові і праксеологічні засади формування механізмів антикризового державного управління в Україні та засоби їх впровадження. Розкриваючи ці механізми, автор застосовує компаративний аналіз, що дозволяє виділити праксеологічні засади управління, виокремити спільні риси і закономірності управлінської діяльності в цих умовах [7]. З тематики стратегічного управління економікою в даному контексті виокремлюється робота І. Ансоффа. Дослідник застосовує методикою відстеження динаміки нестабільності і реакції на неї керівництва організації, яку, на нашу думку, можна використати для аналізу якості політичного управління в умовах нестабільності. Крім того, ранжування завдань в залежності від терміновості їх вирішення а також дії керівництва за умов слабких сигналів про нестабільність, теж заслуговує на увагу [2]. Дисертаційне дослідження Ялової М. А. сфокусовано на дослідження ефективності управління політичними процесами в умовах соціально-економічної нестабільності. Авторка робить висновок, що наявність дійсних механізмів швидкого виявлення, запобігання та розв'язання конфліктів залишається необхідною умовою ефективного функціонування політичної системи і показником її стабільності [9, с. 10].

Як відомо, менеджмент розглядає різні підходи до управлінської діяльності, основними з яких є процесний, системний і ситуаційний. Коротко зазначимо характерні риси цих підходів у взаємозв'язку з нестабільним станом соціального середовища. Перший з них характеризується стійким алгоритмом дій, застосування якого, на нашу думку, пов'язано з формуванням і втіленням у свідомість населення, насамперед маргінальних груп, тих ідеологічних настанов, що нівелюють вплив екстремістських рухів, течій, політичних організацій. Зауважимо, що його використання без застосування певних ситуативних методик буде, мабуть, неефективним, оскільки і на макрорівні в масштабах усього суспільства, і на мікрорівні у певній соціальній структурі трапляється маса і випадкових, і цілеспрямованих відхилень від лінійної залежності. Тобто, будь-який суб'єктивний чинник може спровокувати підвищену руйнівну ентропію в суспільних відносинах, яку можна уповільнити і звести нанівець нестандартними діями владних інститутів, в залежності від конкретної ситуації, покладаючись на особистий досвід виконавців-керівників. Важливою умовою досягнення позитивного результату в управлінні нестабільністю є використання необхідного потенціалу владних ресурсів. Отже, ми повинні звернутися до іншого управлінського підходу – системного. Бачити проблему в комплексі, системі означає урахування максимально можливої кількості сутнісних чинників, що впливають на нестабільний стан соціального середовища.

Кумулятивний ефект від сукупності задіяних владних ресурсів щодо зниження ентропії соціуму, вочевидь, спрацює за умов їх взаємоопілення. Така злагодженість, звісно, може бути досягнута, коли керівний вплив задіяний своєчасно. Отже, тут виникає праксеологічна проблема своєчасності аналізу ситуації в соціумі і застосуванні необхідної управляючої дії. Йдеться про ситуаційний підхід в управлінні нестабільністю складного соціального об'єкта. Соціальне управління в нестабільний період можна порівняти з війною. Коли ко-

мандир хоче перемогти противника, він повинен втрутитись у процес прийняття ним рішень. Цього можна досягти, наприклад, шляхом дезінформації, маскуванню або якоїсь іншої страгати. Однак, в консолідованій демократії навряд чи можливе маніпулювання свідомістю громадян в тих обсягах, що застосовуються режимами перехідних суспільств у випадку нестабільних соціальних умов.

Теоретичним обґрунтуванням управлінських зусиль в нестабільних умовах слугує теорія управління, яку необхідно розглядати через призму синергетики [3]. В цьому зв'язку В. Буданов пропонує три головні сценарії подолання нестабільності. Перший з них ґрунтується на силовому сценарії, що можливий за умови достатнього потенціалу владних ресурсів. Зауважимо, що термін "силовий" в умовах демократії означає високу динаміку реалізації нормативних, духовно-інформаційних, соціальних і утилітарних ресурсів, здатних мінімізувати флуктуацію соціальних відносин у бік зниження конфліктності. Інший варіант, запропонований автором – сценарій "виживання", що реалізується поступовими зусиллями, які ведуть до стабілізації обстановки. Сутність третього варіанту – "перемішуючого шару" полягає у комбінації перших двох. Він використовується, коли ресурсів не достало. Влада повинна своєчасно "підштовхувати" конфліктну ситуацію до вирішення, а у вирішальний момент часу, за благоприємних умов, коли протестна активність почне сходити нанівець, використати всі свої можливості для врегулювання конфлікту. Можна також діяти за стратегією "пасивного пошуку-зустрічі". Але, на наш погляд, це небезпечний спосіб. Адже очікування того, що ситуація вирішиться сама по собі, за умови відсутності підтримки ззовні по відношенню до даної політичної системи, вірогідно, може призвести до бифуркації її стану.

Особливістю управлінського впливу на нестабільність соціуму є різнорівневий підхід. Якщо на макрорівні менеджменту завдання з локалізації та нівелювання підвищеної руйнівної ентропії суспільства полягають у формуванні та запровадженні стратегії дій, то на мікрорівні вирішуються численні практичні завдання з урахуванням соціально-психологічних особливостей груп – суб'єктів конфліктних дій.

Природно, що на державному рівні плануються напрями роботи із залученням структур експертів. Разом з тим, не маючи стратегії виходу з кризи, важко розраховувати на загальний успіх. Використовуючи компаративний підхід, розглянемо досвід застосування цієї стратегії зарубіжними науковцями в умовах перехідних суспільств. Ось, наприклад, дослідник А. Амребаєв розглядає внутрішньополітичну ситуацію в Казахстані, країні, яка досягла певних успіхів у розвитку своєї економіки пострадянського періоду. Разом з тим, справжній майбутній прорив у його розвитку автор вбачає у зміні соціальних відносин [1, с. 67]. Враховуючи демократію й обмеження колективного структурованого насилля, діючи влада повинна стабілізувати обстановку, покладаючись на нормативні, духовно-інформаційні, соціальні і утилітарні ресурси. Демократичні режими виходять з презумпції вихідної розумності та конструктивності людини: люди здатні домовлятися між собою, їм не властиві руйнівні тенденції, вони схильні підкорятися

правилам, які існують у суспільстві, оскільки розуміють їх доцільність і необхідність.

З таким поглядом на людину пов'язане і ставлення демократичних систем до насильства – воно допускається лише як виняткова міра по відношенню до меншості населення. Масове ж політичне насильство демократична ідея відкидає в принципі. Останні дослідження демонструють, що на тлі глобальної нестабільності певну стійкість перед ударами криз демонструють ті країни, які мають тривалу еволюційну і фундовану культурну традицію, що має здатність акумулювати і переробляти в собі деструктивну енергію політичної раціональності, побудованої на розриві еволюційних гармонійних культурних зв'язків народів і епох. Ми бачимо, як демократичні країни, що мають міцні вікові традиції, з честю долають не тільки економічну кризу, а й виявляють стійкість в умовах природних стихій, як, наприклад Японія.

Хоча, популістські, малоконтрольовані, безвідповідальні політичні рішення в економічній сфері здатні сколихнути суспільні відносини, гальмуючи соціальну мобільність. З цієї нагоди можна згадати ту ж Грецію. Внаслідок недбалого ставлення уряду цієї країни до формування стратегії розвитку економіки, що призвело до культу споживання і розбалансування фінансової системи, почалася фінансова криза. Проте, за даними статистики, середня пенсія у Греції майже вдвічі більше, ніж у Німеччині. Можна також констатувати, що європейські країни сьогодні зорієнтовані на подолання нестабільності, викликані наслідками постколоніального розвитку. Мусульманські райони і пригороди з'явилися в Парижі, Берліні, Лондоні і багатьох інших великих європейських містах. Поява на континенті численних представників інших культур спричиняє нові виклики міжкультурним відносинам. Реакція властей на ці проблеми варіюється, від жорсткого протистояння експансії мусульманства, як скажімо в Швейцарії, до гнучкості й наданні можливостей до розширення сфер його впливу, як в Англії.

Єдиних "рецептів" подолання дисгармонії у соціокультурних особливостях, мабуть, не існує. Методи вирішення цієї проблеми в умовах демократії залежать, на нашу думку, від рівня згуртованості місцевих громад, державного устрою, гнучкості інституту представництва інтересів та інших чинників. Для того, щоб вибудувати нове гармонійне соціальне середовище, слід звернути особливу увагу на формування і розвиток спільних демократичних цінностей, взаємне толерантне ставлення до культурних здобутків народів.

Отже, можна зробити висновок, що вихід з нестабільності в умовах демократії цілком знаходиться у сфері згуртованості суспільства навколо шляхів стабілізації обстановки і вміння правлячого режиму приймати ефективні політичні рішення з урахуванням інтересів місцевих громад. На підтвердження цієї думки, можна навести цілком обґрунтовану позицію дослідника К. Г. Холодковського, яка була оприлюднена на конференції в Інституті світової економіки і міжнародних відносин РАН у квітні 2009 р. Проаналізувавши рішення і дії влади у найбільш розвинутих в економіці і соціальній сфері демократичних державах Західної Європи під час світової фінансово-економічної кризи, що розпочалась наприкінці 2008 р., автор стверджує наступне:

“Демократические страны могут быстрее вступать на первые ступени дестабилизации, но дело чаще всего этим и ограничится. Играют свою роль не только те многочисленные “рубежи обороны”, которые существуют у демократических режимов, их дифференцированные институциональные опоры, но и гибкость, опытность правящего класса, его умение маневрировать, прибегать к согласованиям и компромиссам. Взятие назад непопулярных мер, частичные шаги навстречу протестующим, смена первых лиц, отставка правительства, объявление досрочных выборов, победа на них внутрисистемной оппозиции – все это может умело использоваться для выпуска “избыточного пара”, снижения градуса социальной напряженности, предохранения основ существующей системы от потрясений” [8, с. 41].

Колишній президент Франції Н. Саркозі намагався не зупиняти реформи навіть в розпалі фінансово-економічної кризи. Тактика його дій зводилась до того, що спочатку він висував законопроект, а далі спостерігав за протестною активністю населення, оскільки Франції, на підставі минулого революційного досвіду, властива відкритість виразу своєї незгоди. Коли ж на вулиці виходили тисячі людей, починався діалог зі страйкуючими [6, с. 64]. Сучасні дослідження обов'язковою умовою управління нестабільністю у бік її нівелювання називають постійний моніторинг таких питань як: динаміка рівня довіри з боку громадян до виборів як базової демократичної процедури, до політичних лідерів, структур та інститутів, ефективності їх діяльності; якості державної влади, здатності політиків забезпечувати баланс суспільних інтересів на загальнонаціональному, регіональному й місцевому рівнях; функціонального й операційного збалансування структур політичного керівництва і державної служби через свободу управлінського маневру, контроль за виконанням рішень, механізми зворотнього зв'язку [5, с. 7].

Подолання наявної в демократичній державі кризи легітимності влади можливе за умови: 1) створення ефективної взаємодії з найбільш активними у політичному відношенні соціальними групами, налаштованими на конструктивну діяльність, забезпечення на державному рівні постійної уваги до настроїв в інтелектуальному та студентському середовищі; 2) концентрація сил, які скріплюють політичну систему й послаблення імпульсів, здатних її зруйнувати до поворотного моменту її трансформації; 3) створення під егідою і за сприяння держави нової, науково вивіреної модернізаторської ідеології, співзвучної настроям мас, здатної інтегрувати різноспрямовані групові інтереси; 4) забезпечення зворотнього зв'язку влади й суспільства, створення чіткої структури влади, здатної адекватно відобразити народне волевиявлення, покласти край політичним іграм, інтригам, політиканству. Саме такою, на наш погляд, є стратегія політичної діяльності владних інститутів щодо подолання нестабільності соціуму в демократичній країні.

Європейська цивілізація, не зважаючи на спільність багатьох цінностей, притаманних народам ЄС, має потенційні конфліктогенні зони перетинання інтересів окремих соціальних спільностей, що налаштовані на деструктивні екстремістські дії. Йдеться про націоналістичний і релігійний екстремізм. Неможливо досягти бажаної стабільності, розпалюючи недовіру, конфлікти,

граючи на почуттях і емоціях людей, на наявних труднощах і невирішених поки проблемах. Безвідповідальними діями можна зіштовхнути країну в ризиковану зону соціального конфлікту, який представляє собою приклад крайньої нестабільності. Найбільш яскравою ілюстрацією конфліктогенних рухів, що породжують соціальну нестабільність у благополучних демократичних країнах, є загальновідомі заклики “Франція для французів”, діяльність крайніх націоналістичних партій в Іспанії, зіткнення між представниками католиків і протестантів Ольстера тощо. Методи боротьби з цим негативним феноменом соціального буття лежить у площині ідеології. Вона повинна бути спрямована на неприпустимість абсолютизації будь-яких політичних ідей, існування універсальної і обов'язкової для всіх правди, бо це породжує політичний фанатизм, завжди ворожий природі людини і суспільства.

Стратегічне завдання виконавчої влади і громадянського суспільства, на наш погляд, повинне полягати в тому, щоб перевести процес автономізації в конструктивне русло, щоб вимоги і конкретна політична робота націоналістів не розхитували підвалини держави, а сприяли, нехай навіть через усунення віджилих елементів (як наприклад, старої системи розподілу податків в Іспанії), більш демократичному і раціональному розвитку країни [4]. Цікаві пропозиції з політичного психологічного аналізу містяться у працях Г. Лассвелла, який вважав, що політика не повинна служити рятівним клапаном для соціального протесту, її завдання – направляти суспільну енергію на ліквідацію постійних джерел напруги в суспільстві, скорочуючи рівень напруженості і неадаптованості. Для цього необхідні особливі засоби – психологічні методи кита навчання їх застосуванню [10, с. 202]. Оскільки в будь-якому співтоваристві і в будь-якій країні увага громадськості розсіяна на безлічі взаємно конкуруючих символів, які у населення можуть асоціюватися як з ненавистю, так і з лояльністю, окремі групи іноді маніпулюють громадською думкою у своїх цілях, залучаючи її до певних подій, тим самим використовуючи напруженість у своїх цілях [11, с. 4–5]. Отже, для зняття напруги в суспільстві необхідно сформувати певні символи. Слід зазначити, що на практиці влада доволі часто використовує цей метод зниження ентропії соціуму. Це може бути деяка діюча особа, що втратила легітимність, і яку звинувачують у всіх “гріхах”. У якості символу може виступати якась видатна подія, явище, процес. При цьому циркуляція громадської думки виривається із замкнутого кола, яке є зосередженням негативної інформації про факти низьких зарплат, соціальних виплат, непопулярних заходів центральної влади та ін. Головне завдання для діючої влади – виграти час для прийняття зваженого політичного рішення.

Таким чином, процес управління нестабільним соціальним середовищем являє собою взаємодію двох систем – владних інститутів і суспільства. Засади управління нестабільністю в умовах демократії повинні ґрунтуватися на максимальній відкритості цих систем і їх чутливості до змін соціального середовища. Разом з тим, і на макро, і на мікрорівнях руйнівні ентропійні процеси в соціумі слід локалізувати не насильницькими засобами, а використовуючи поступові і доречні імпульси управлінського впливу в нормотворчій і виконавчій

сфері та їх агітаційно–пропагандистське супроводження, поступово виводячи суспільство на аттрактор, що веде до стабілізації обстановки. Якщо ж флуктуація соціуму набуває загрозливих масштабів, політичні інститути для забезпечення континууму стабілізації повинні перехопити ініціативу в ядра цих імпульсів. Ефективним методом в цих умовах є переорієнтація точок прив'язки масової свідомості на інші символи. В той же час, наступні кроки влади повинні ґрунтуватися на дослідовій зваженій політиці, стратегія якої повинна бути зрозумілою і прозорою для народу.

Список використаних джерел

1. Амребаев А. Казахстан в условиях мировой социальной нестабильности: поиск адаптивной модели выхода из социального кризиса [Текст] / А. Амребаев // Казахстан в глобальных процессах. – 2012. – № 1. – С. 66–72.
2. Ансофф И. Управление сложными ситуациями [Электронный ресурс] / И. Ансофф // Стратегическое управление. – Режим доступа : <http://gtmarket.ru/laboratory/basis/4155/4165>.
3. Буданов В. Социальный хаос: сценарии происхождения, адаптации, управления [Электронный ресурс] / В. Буданов. – Режим доступа : <http://www.intelros.ru/index.php?newsid=176>
4. Кутузова В. М. Роль умеренных националистических партий в политической системе Испании [Электронный ресурс] : автореф. дис. ... канд. полит. наук : 23.00.02 / В. М. Кутузова ; Институт Латинской Америки Российской академии наук. – М., 2007. – Режим доступа : <http://www.ilaran.ru/?n=452>.
5. Мироненко П. В. Політична стратегія і тактика в умовах нестабільності суспільно–державного розвитку [Текст] : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / П. В. Мироненко ; Институт держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2009. – 23 с.
6. Преображенская А. А. Особенности кризиса во Франции [Текст] / А. А. Преображенская // Глобальный кризис и проблемы обеспечения общественно–политической стабильности: опыт стран Запада и Россия : матер конф. в ИМЭМО РАН, (Москва 20–21 апреля 2009 г.). – М., 2009. – С. 60–66.
7. Сапа Н. В. Наукові і праксеологічні засади формування механізмів антикризового державного управління в Україні та напрямів їх впровадження [Текст] / Н. В. Сапа // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2012. – № 49. – С. 191–204.
8. Холодковский К. Г. Проблема адекватности антикризисной политики развитых стран и реакция населения [Текст] / К. Г. Холодковский // Глобальный кризис и проблемы обеспечения общественно–политической стабильности: опыт стран Запада и Россия : матер конф. в ИМЭМО РАН, (Москва 20–21 апреля 2009 г.). – М., 2009. – С. 37–44.
9. Яловая М. А. Организация эффективного управления политическими процессами в условиях социально–экономической нестабильности [Текст] : автореф. дис. ... канд. полит. наук : 23.00.02 / М. А. Яловая ; Северо–Кавказской академии государственной службы. – Ростов–на–Дону, 2010. – 22с.
10. Lasswell H. D. Psychopatology and politics. – Chicago, 1977. – 335 p.
11. Lasswell H. D. World politics and personal insecurity. – N.Y., 1935. – 307 p.

References

1. Amrebaev A. Kazahstan v usloviyah mirovoy sotsialnoy nestabilnosti: poisk adaptivnoy modeli vyihoda iz sotsialnogo krizisa [Tekst] / A. Amrebaev // Kazahstan v globalnykh protsessakh. – 2012. – № 1. – С. 66–72.
2. Ansoff I. Upravlenie slozhnyimi situatsiyami [Elektronnyy resurs] / I. Ansoff // Strategicheskoe upravlenie. – Rezhim dostupa : <http://gtmarket.ru/laboratory/basis/4155/4165>.
3. Budanov V. Sotsialnyiy haos: stsenarii proishozhdeniya, adaptatsii, upravleniya [Elektronnyy resurs] / V. Budanov. – Rezhim dostupa : <http://www.intelros.ru/index.php?newsid=176>.
4. Kutuzova V. M. Rol umerennykh natsionalisticheskikh partiy v politicheskoy sisteme Ispanii [Elektronnyy resurs] : avtoref. dis. ... kand. polit. nauk : 23.00.02 / V. M. Kutuzova ; Institut Latinskoy Ameriki Rossiyskoy akademii nauk. – M., 2007. – Rezhim dostupa : <http://www.ilaran.ru/?n=452>.
5. Myronenko P.V. Politychna strategiya i taktyka v umovakh nestabilnosti suspilno–derzhavnogo rozvytku [Tekst] : avtoref. dys. ...

kand. polIt. nauk : 23.00.02 / P. V. Myronenko ; Instytut derzhavy i prava im. V. M. Koretskogo NAN Ukrayiny. – K., 2009. – 23 s.

6. Преобразовательная А. А. Особенности кризиса во Франции [Текст] / А. А. Преобразовательная // Globalnyy krizis i problemy obespecheniya obschestvenno–politicheskoy stabilnosti: opyt stran Zapada i Rossiya : mater konf. v IMEMO RAN, (Moskva 20–21 aprelya 2009 g.). – M., 2009. – S. 60–66.
7. Sapa N. V. Naikovii prakseologichni zasadi formuvannya mehanizmv antykrizovogo derzhavnogo upravlinnya v Ukraini ta napryamy yih vprovadzhennya [Tekst] / N. V. Sapa // Gumanitarniy visnyk ZDIA. – 2012. – № 49. – S. 191–204.
8. Holodkovskiy K. G. Problema adekvatnosti antikrizisnoy politiki razvityih stran i reaktsiya naseleniya [Tekst] / K. G. Holodkovskiy // Globalnyy krizis i problemy obespecheniya obschestvenno–politicheskoy stabilnosti: opyt stran Zapada i Rossiya : mater konf. v IMEMO RAN, (Moskva 20–21 aprelya 2009 g.). – M., 2009. – S. 37–44.
9. Yalovaya M. A. Organizatsiya effektivnogo upravleniya politicheskimi protsessami v usloviyah sotsialno–ekonomicheskoy nestabilnosti [Tekst] : avtoref. dis. ... kand. polIt. nauk : 23.00.02 / M. A. Yalovaya ; Severo–Kavkazskoy akademii gosudarstvennoy sluzhbyi. – Rostov–na–Donu, 2010. – 22s.
10. Lasswell H. D. Psychopatology and politics. – Chicago, 1977. – 335 p.
11. Lasswell H. D. World politics and personal insecurity. – N.Y., 1935. – 307 p.

Ищенко И. В., кандидат исторических наук, доцент, доцент кафедры политологии, Днепропетровский национальный университет им. Олеса Гончара (Украина, Днепропетровск), iv.ishchenko@gmail.com

Праксеологические основы управления нестабильностью социальной среды в условиях демократии

Целью работы является исследование основных принципов эффективного управления нестабильной социальной средой в условиях демократии. Процесс научного познания праксеологических принципов управления нестабильностью имеет четко выраженный междисциплинарный характер. Исследование проводилось на принципах научной объективности и комплексности исследования предмета, а также на основе тесного сочетания теории и практики. Именно это обусловило выбор определенных специальных методов, к которым относятся абстрактно–логические методы познания (анализ, синтез, дедукция, индукция), аналитический, компаративистский, синергетический системный методы. Принципы управления нестабильностью в условиях демократии должны основываться на максимальной открытости институтов власти, социума, их чувствительности к изменениям социальной среды. Если же флуктуация социума приобретает угрожающие масштабы, эффективным методом снижения конфликтности общества является его переориентация на другие символы.

Ключевые слова: нестабильность социальной среды, потенциал ресурсов власти, энтропия социума, синергетика, экстремизм, символы, методы управления.

Ishchenko I. V., PhD. Historical Sciences, Associate Professor of Political Science, Dnepropetrovsk National University OlesGonchar, (Ukraine, Dnepropetrovsk), iv.ishchenko@gmail.com

Praxeology foundations of management of social instability in the conditions of democracy

Aim is to study the basic principles of effective management of unstable social environment in a democracy. The process of scientific knowledge praxeological principles of management instability has a pronounced interdisciplinary character. The study used the principles of scientific objectivity comprehensiveness of the study subject and combining theory and practice. This led to the choice of general and special methods, which are abstract–logical methods of cognition (analysis, synthesis, deduction, induction), analytical, comparative, synergy and system methods. Principles of management instability in a democracy should be based on maximum openness of government institutions, society, and their sensitivity to changes in the social environment. If the fluctuation of society becomes rampant, effective method of reducing conflictsociety is its shift to other characters.

Keywords: instability of the social environment, the potential power resources, entropy society, synergetics, extremism, symbols, management methods.